

08.04.2016

Projekts „Lietpratīga pārvaldība un Latvijas pašvaldību veikspējas uzlabošana”

Jelgavas pilsētas pašvaldības Veselības veicināšanas
programma 2016.-2022.gadam

JSLP vadītājas vietniece
pamatdarbības jautājumos,
projekta eksperte Jelena Laškova

08.04.2016.

Jelgavas pilsētas pašvaldības Veselības veicināšanas programma 2016.-2022.gadam

- Programma izstrādāta ar mērķi izveidot koordinētu veselības veicināšanas sistēmu, lai nodrošinātu daudzveidīgus veselības veicināšanas pakalpojumus Jelgavas pilsētas iedzīvotājiem
- Veselības veicināšana visās jomās

Normatīvā bāze

- Veselības ministrijas „Vadlīnijas pašvaldībām veselības veicināšanā” (VM rīkojums Nr.243, 29.12.2011.)
- Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2014. – 2020.gadam (apstiprināts MK 2014.gada 14.oktobrī, rīkojums Nr. 589.)
- Veselības ministrijas Latvijas veselības platforma “Vesels! 2015-2065”
- Likuma „Par pašvaldībām” 15.panta 6.punkts - viena no pašvaldību autonomajām funkcijām ir nodrošināt veselības aprūpes pieejamību, kā arī veicināt iedzīvotāju veselīgu dzīvesveidu un sportu u.c.

Izmantotās metodes

- Speciālistu pieredzes apmaiņa Jūrmalā, Liepājā un Jelgavas novadā
- Plānošanas un normatīvo dokumentu analīze
- Esošās situācijas analīze un izpēte
- SVID analīze
- Darba grupas un starpnozaru sanāksmes
- Veselības mēnesis 2015
- Programmas apstiprināšana 2016.gada maijā

Veselības veicināšanas politika

- Jelgavas pilsētas pašvaldība iestājās **Latvijas Nacionālajā veselīgo pašvaldību tīklā (NVPT)** 2013.gada maijā
- Lai veicinātu bērnu un jauniešu veselību 2015.gadā **Latvijas Nacionālajā veselību veicinošo skolu tīklā (NVVST)** iestājusies viena Jelgavas pilsētas izglītības iestāde

Jelgavas pilsētas pašvaldības pieredze

- Veselības aprūpes un veicināšanas:
  - politiku izstrādā un koordinē Jelgavas pilsētas domes **Sociālo lietu, veselības aizsardzības un kultūras komiteja**
  - rekomendācijas izstrādā un aktuālās problēmas izvērtē ar Jelgavas pilsētas domes 17.12.2015. lēmumu Nr.15/10 izveidotā Jelgavas pilsētas domes **Veselības veicināšanas konsultatīvā komisija**
  - darbu organizē **JSLP Veselības aprūpes un veicināšanas nodaļa (3 amata vietas)**

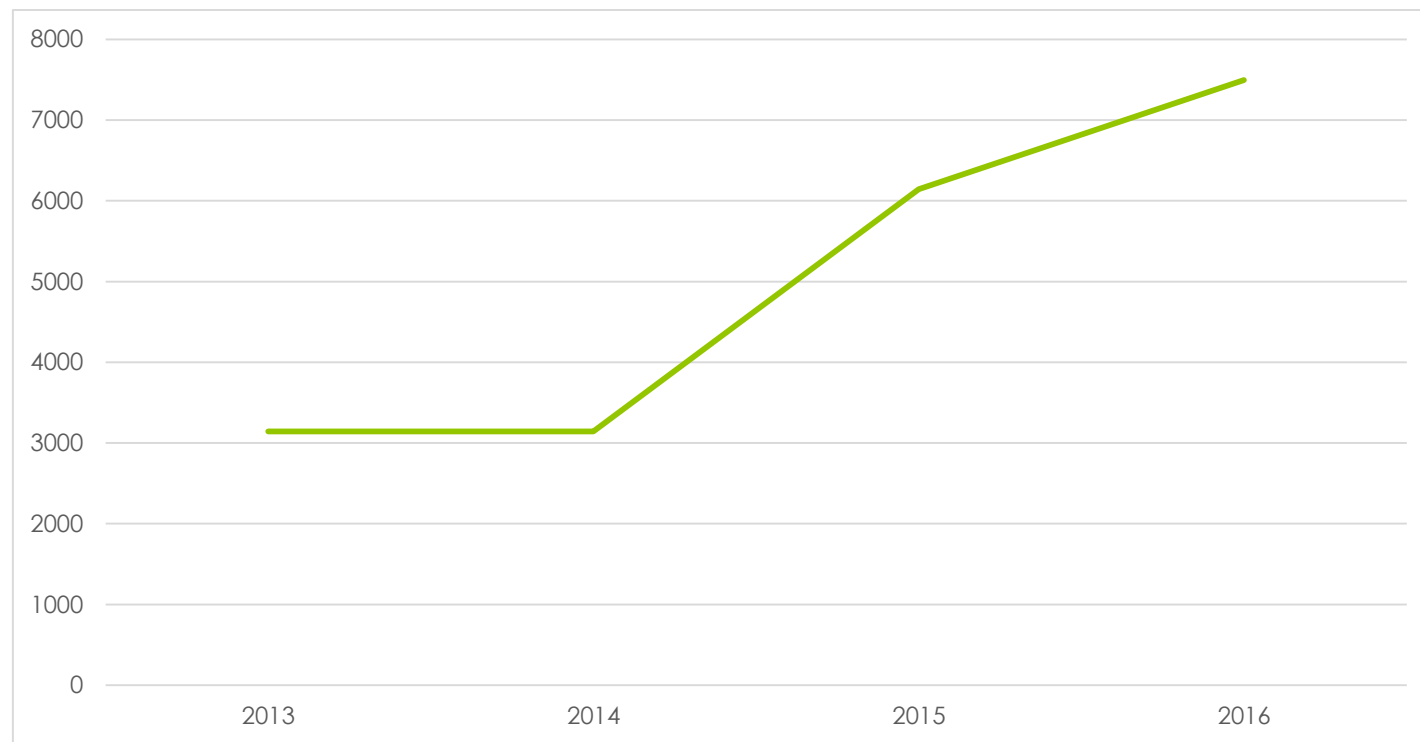
Esošās situācijas raksturojums

Veselības veicināšanas aktualitāte

- 2013. un 2014.gadā aktivitātēs iesaistīti 1500 iedzīvotāji
- 2015.gadā veselības veicināšanas darbā aktīvi iesaistītas visas Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes, kapitālsabiedrības, tādejādi palielinot iesaistīto dalībnieku skaitu līdz **5000 pilsētas iedzīvotāju no dažādām mērķa grupām**

1.attēls Finansējuma apjoms veselības veicināšanai

Veselības mēnesis 2015

Jelgavniek, esi veselīgs!

1. Veselīgi paēdis jelgavnieks
2. Fiziski aktīvs jelgavnieks
3. Mierīgs un laimīgs jelgavnieks
4. Drošs un brīvs jelgavnieks

Veselības veicināšanas aktivitātes 2015

- Aktivitātes tiek piedāvātas dažādām mērķa grupām visa gada garumā:
  - bērniem un jauniešiem;
  - pieaugušajiem;
  - senioriem;
  - speciālistiem.
- Aktivitāšu jomas:
  - fiziskās aktivitātes;
  - veselīga uztura paradumu veicināšana;
  - bērnu un jauniešu izglītošana par dažādām tēmām;
  - topošo, jauno un pieredzējušo vecāku izglītošana par veselības tēmām u.c.

Sports

- PVO iesaka pieaugušajiem fiziskajām aktivitātēm katru dienu veltīt vismaz 30 minūtes, tomēr tikai 9,9% Latvijas iedzīvotāju ievēro šo ieteikumu
- *(Latvijas iedzīvotāju veselību ietekmējošo paradumu pētījums 2012, SPKC)*
- Profesionāļu vadībā kopš 2015.gada notiek bezmaksas skriešanas koptreniņi, gatavojoties Jelgavas nakts pusmaratonam, sadarbībā ar JSLP vasarā tiek piedāvāta iespēja treneru vadībā vingrot pilsētas parkos
- Sadarbībā ar Jelgavas pilsētas domes administrācijas Sabiedrības integrācijas pārvaldi tiek rīkoti *Ghetto* basketbols un futbols skolēnu vasaras brīvlaikā

Sports

- Pilsētā darbojas 56 sporta institūcijas (53 sporta klubi un 3 sporta skolas) - 30 sporta veidi
- Tiek piedāvātas fiziskās aktivitātes gan sportistiem, gan pilsētas iedzīvotājiem

Jelgavas pilsētas sporta bāzes

- Jelgavas pilsētas sporta halle
- Zemgales Olimpiskais centrs
- Jelgavas Bērnu un jaunatnes sporta skola
- Sporta un atpūtas komplekss “Zemgale”
- Jelgavas pilsētas sporta nams
- Jelgavas ledus halle
- LLU sporta nams, stadions
- Sporta komplekss “Rullītis”
- Jelgavas Tenisa centrs u.c.

Sports skolās

- Vispārizglītojošo skolu programmā ir paredzētas 2 sporta stundas nedēļā
- 2015./2016. mācību gadā Jelgavas 4.sākumskolas 3.klase, Jelgavas Tehnoloģiju vidusskolas 3.klase, Jelgavas 4.vidusskolas 3.klase un Jelgavas 4.vidusskolas 4.klase piedalās **LOK projektā “Sporto visa klase”**, kura laikā sporta nodarbības notiek katru dienu (5 reizes nedēļā)

Peldētāpmācība

- 1. klašu (pašvaldības finansējums) un 2. klašu (valsts dotācija) skolēniem
- viena nodarbība nedēļā bez maksas tiek nodrošināta trīs Jelgavas pirmsskolas izglītības iestāžu audzēkņiem (PII “Rotaļa”, “Ķipari” un “Kāpēcīši”)

Secinājumi

- Jelgavā ir plašas iespējas nodarboties ar sportu ar profesionālu ievirzi
- tiek organizēti dažādi turnīri un sacensības, taču ir nepietiekams piedāvājums nodarboties ar fiziskām aktivitātēm veselības saglabāšanai profesionāļu vadībā bez maksas
- ierobežota pieejamība sporta infrastruktūrai – noslogotas sporta bāzes, nolietoti skolu sporta laukumi, maz brīvpieejas sporta laukumu
- nav apkopota un publicēta informācija par aktivitātēm, infrastruktūru un vides objektiem, kuros iespējams nodarboties ar fiziskām aktivitātēm veselības saglabāšanai

Veselīgs uzturs

- Vienkāršākā sirds un asinsvadu slimību un onkoloģisko slimību profilakse: smēķēšanas atmešana, regulāras fiziskas aktivitātes un sabalansēts uzturs
- Pēc 2008.gada PVO datiem 57,7% Latvijas pieaugušie (≥ 20 gadi) ir ar palielinātu ķermeņa masu un 24,9% iedzīvotāju šajā vecuma grupā ir aptaukošanās

Secinājumi

- Visas Jelgavas izglītības iestādes piedalās programmās Skolas piens un Skolas auglis.
- Informācija par veselīgu uzturu ir integrēta izglītības programmās
- Izglītojošais darbs par veselīgu uzturu ir nepietiekams un bieži pārāk teorētisks
- Veselīga uztura nodrošināšanai izglītības iestādēs jāturpina piemērot Zaļā publiskā iepirkuma kritēriji.
- Organizējot izglītojošus pasākumus par veselīgu uzturu, jāpievērš uzmanība praktiskām aktivitātēm

Traumatisms un slimību profilakse

- 2013.gadā Jelgavā salīdzinot ar Latviju, bija par 80% augstāks reģistrēto traumu skaits, un reģistrēto traumu skaits turpina pieaugt
- Nepieciešams veikt infekcijas slimību profilaksi, sniedzot sabiedrībai informāciju par dažādām infekcijas slimībām, par vakcināciju un tās nepieciešamību. Tāpat sabiedrība jāizglīto par vienkāršām profilakses metodēm, piemēram, roku mazgāšanu

Atkarību profilakse

- Jelgavā darbojas Atkarību profilakses punkts (APP)
- APP nodrošina:
  - sociālo darbu ar atkarīgām un līdzatkarīgām personām
  - šļirču maiņu (ap 3500 apmainītu šļirču gadā)
  - eksprestestu veikšanu (111 personām 2015.gadā)
- APP speciālisti katru gadu dodas uz Jelgavas pilsētas skolām, lai vadītu nodarbības bērniem un jauniešiem par atkarības tēmām (2015.gadā nodarbībās piedalījās 2524 skolēni, skaits katru gadu pieaug)

Vide veselības veicināšanai

Jelgavas pilsētas pašvaldības teritorijā:

- **veloceliņu garums:** 26,9 km;
- **parki:** 1,62 km²;
- **meži:** 12,64 km²;
- **Pasta sala** - deviņus hektārus plaša daudzfunkcionāla atpūtas, kultūras, sporta un sabiedrisko aktivitāšu vieta;
- **āra trenāžieri** – Ozolskvērā, Raiņa parkā, Jelgavas Vakara (maiņu) vidusskolas teritorijā un pludmalē;
- **6 brīvpieejas basketbola laukumi;**
- **16 rotallaukumi**
- Plānots paplašināt infrastruktūru iedzīvotāju veselīgu paradumu veicināšanai

Vides pielāgošana

- Jelgavas pilsētas pašvaldībā noteikti atbalsta pasākumi mājokļa iekšējās un ārējās vides pieejamības uzlabošanai personai, kura pārvietojas riteņkrēslā – higiēnas telpu pielāgošana, uzbrauktuvju izbūve, pacēlāju patapināšana
- Ikgadējs pilsētas vides pieejamības monitorings

08.04.2016

PROGRAMMA

Rīcības virzieni

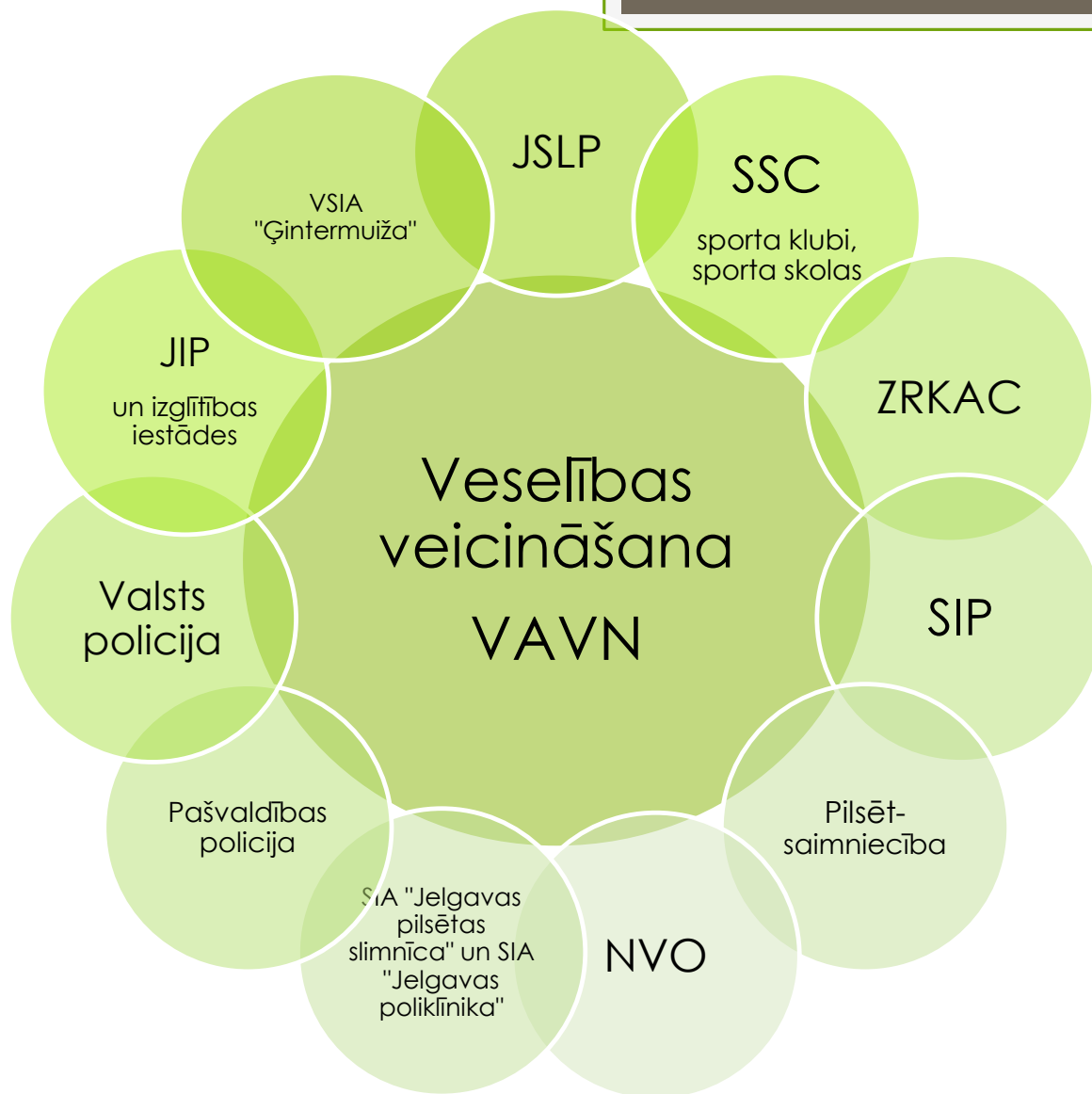
- 1. Iedzīvotāju iesaiste regulārās un pietiekamās fiziskās aktivitātēs
- 2. Veselīga un pilnvērtīga uztura lietošanas veicināšana
- 3. Atkarību profilakse
- 4. Garīgās veselības veicināšana
- 5. Slimību profilakse
- 6. Drošas un veselību veicinošas vides attīstība pilsētā

Programmas matrica

- Uzdevumi/galvenie pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai
- Finansējuma avoti
- Indikatīvais finansējums, EUR
- Aktivitāšu uzsākšanas gads
- Aktivitāšu pabeigšanas gads
- Atbildīgā institūcija, sadarbības partneri
- Rezultatīvie rādītāji

Starpnozaru sadarbība ar dažādām institūcijām

- Jelgavas pilsētas domes Veselības veicināšanas konsultatīvā komisija
- Starpnozaru sadarbības nodrošināšanai un darba koordinēšanai jāstiprina informācijas aprites tīkls

Nākotnes plāni

- Plānots apgūt ES fondu līdzekļus (ESF “Izaugsme un nodarbinātība” programmas, Veselības veicināšanas un slimību profilakses mērķiem (9.2.4.2.)), kuri tiks piešķirti projektu konkursu kārtībā divos posmos – aktivitāšu realizācijai 2017.-2019.gadā un 2020.-2022.gadā
- Paredzēt koordinētu sistēmu veselības veicināšanas aktivitāšu un pakalpojumu attīstībai

Jelgavniek, esi vesels!

Paldies par uzmanību!

Projekta eksperte

Jeļena Laškova

jelena.laskova@soc.jelgava.lv

63012536, 26396697

